

Gaudí Centre Reus.
Una experiència genial

**Bombardeig de
Granollers.** 31 de maig
de 1938

EXPERIÈNCIES
Una mirada antropolò-
gica al col·lectiu xinès

**ESCOLA, TERRITORI,
COMUNITAT:** El Museu
de les Mines de Ceres

GUIXdos

Em dic internet i sóc

EDITORIAL

5 Bolonya, ser o no ser

MONOGRÀFIC Itineraris pedagògics

- Did. ciències i coneix. del medi PRIMÀRIA 6 Gaudi Centre Reus. Una experiència genial Dominique Ruiz, Isabel Boj
- Did. ciències i coneix. del medi PRIMÀRIA 12 Els Jardins de Santa Clotilde Núria Castellano, Eva M. Problador
- Did. ciències i coneix. del medi PRIMÀRIA 17 Itinerari pel Vendrell: la Ruta Pau Casals Anna Triadó, Núria Ballester
- Did. ciències i coneix. del medi PRIM.-CM 23 El Moli i l'Horta d'en Felip Marta Núñez
- Did. ciències i coneix. del medi PRIM.-ESO 26 Bombardeig de Granollers. 31 de maig de 1938 Lourdes Cardona, Cinta Cantarell
- Did. ciències i coneix. del medi PRIM.-ESO 30 Itinerari del Museu Joan Abelló a Mollet del Vallès Pepa Ventura, M. Isabel Lázaro
- Did. ciències i coneix. del medi PRIM.-ESO 34 La proposta didàctica per al refugi de l'estació de la Garriga Laia Coma, Enric Costa

GUIX agraeix la col·laboració d'Isabel Boj i Núria Serrat en la confecció del monogràfic

EXPERIÈNCIES

- Did. general i metodologia PRIMÀRIA 39 El nostre pati: un paisatge escolar Neus Gallart
- Divers. sociocul. i personal PRIM. CM-CS 45 «Justa la fusta» Anna M. Ardanuy, Pau Romero, Salvador Sánchez
- Divers. sociocul. i personal GENERAL 52 Una mirada antropològica al col·lectiu xinès en l'àmbit escolar Jordi Jubany
- Did. de l'expressió corporal GENERAL 60 Això és ritmel! Santi Garriga
- Did. de les matemàtiques GENERAL 63 Lu Shu 5 Ricardo García Solano

ESCOLA, TERRITORI, COMUNITAT

- Comunitat educativa GENERAL 67 EL Museu de les Mines de Cers Alba Boixader

TEMA DEL CURS Trenta anys vivint l'educació

- Història de l'educació GENERAL 73 Una història de vida..., acadèmica? Anna Baiges

REFLEXIÓ SOBRE LA PRÀCTICA

- Did. general i metodologia-TIC GENERAL 77 Posa la teva mirada d'Internet, utilitza aquesta eina a l'aula M. Luisa Torrecassana

EL COL·LECCIONABLE DE L'HORT ESCOLAR

- Didàctica de les ciències GENERAL 83 La llavor i el secret de la vida Montse Escutia

Dominique Ruiz
Isabel Boj

Gaudí Centre Reus. Una experiència genial

Situat al centre històric i comercial de la ciutat de Reus, el Gaudí Centre és un nou equipament d'interpretació que permet, al públic de totes les edats, entendre de forma didàctica les claus de l'arquitectura de Gaudí, descobrir la formació del seu geni creatiu i conèixer la ciutat i l'entorn que el va inspirar. Per al públic escolar, el Gaudí Centre esdevé un referent de primer ordre, ja que posa a l'abast de mestres, professorat i alumnes un seguit de recursos i estratègies únics al nostre país.

Els antecedents

L'any 2002, Any Internacional Gaudí, l'Ajuntament de Reus va decidir dedicar un espai expositiu a l'arquitecte Antoni Gaudí, amb un doble objectiu: com a homenatge al personatge més il·lustre de la ciutat i per identificar definitivament el geni amb Reus, la seva ciutat natal. Finalment, al mes d'octubre de 2005, començaven les obres d'adequació de l'edifici on havia d'anar ubicat el centre d'interpretació, i el 25 de juny de 2007 el Gaudí Centre Reus obria les seves portes al públic. Fins a finals del mes d'abril, més de 30.000 persones ja han tingut la possibilitat de conèixer aquest nou equipament de turisme cultural.

El Gaudí Centre

El projecte expositiu del Gaudí Centre Reus ha estat dirigit per un equip encapçalat per l'arquitecte japonès Toshiaki Tange, especialista en la vida i l'obra d'Antoni Gaudí, i per l'arquitecte català Joan Sibina, responsable, entre d'altres, del projecte museogràfic del Museu Olímpic de Barcelona, així

com de diverses àrees directe i ens dona les de les últimes tecnologies i el llenguatge més conceptual de l'espai, hi trobem diferents recursos que permeten experimentar tant inicii un viatge ançar a experimentar i descobrir el Gaudí de Gaudí. Entrar a la ples recursos (audioví) el títol de «Gaudí in-escenografies, docum'n l'obra del geni, sensa en el particula eballava, i descobrir, a través de gins i participativa, obrint el els enigmes principals de la seva arquitecta.

Aquest fascinant i Reus», a la primera planta, està dedicada a «Gaudí i l'arquitecte. Ens apropem a la part més multipantalla de dotra biografia, la seva infància i joventut a

Gaudí Centre

la natura. Aquí tindrem l'oportunitat de interactiva, l'únic manuscrit que es conserva al d'aquest espai, mitjançant diferents suals, coneixerem la Ruta del Modern-eressant patrimoni que avui en dia en-nt l'estada a la ciutat.

del Gaudí Centre

la escola, un obrador» és de Gaudí, i, de es va celebrar l'any Gaudí, la majoria unya i moltes institucions, van fer bona e van destinar esforços a donar a conè-rofunditat el seu llegat. Les iniciatives riades i imaginatives, tal com exigeix el

en els orígens de l'arquitecte i ens dona les primeres claus per entendre'n el llenguatge universal. En aquest espai, hi trobem diferents maquetes tàctils i sensorials que podem tocar per començar a experimentar l'originalitat de l'obra de Gaudi. Entrar a la segona planta, que rep el títol de «Gaudi innovador», aprofundir en l'obra del geni, sentir com vivia i com treballava, i descobrir, a través de ginyes i maquetes interactives, els enigmes principals de la seva arquitectura. L'espai «Gaudi i Reus», a la primera planta, està dedicat als orígens de l'arquitecte. Ens apropem a la part més desconeguda de la seva biografia, la seva infància i joventut a Reus, el lloc on va créixer entre la força de la modernitat i l'exuberància del camp i la natura. Aquí tindrem l'oportunitat de consultar, de manera interactiva, l'únic manuscrit que es conserva de Gaudi. Al final d'aquest espai, mitjançant diferents presentacions audiovisuals, coneixerem la Ruta del Modernisme de Reus, un interessant patrimoni que avui en dia encara es pot visitar durant l'estada a la ciutat.

Projecte didàctic del Gaudi Centre

La màxima «a cada escola, un obrador» és de Gaudi, i, de fet, fa sis anys, quan es va celebrar l'any Gaudi, la majoria de les escoles de Catalunya i moltes institucions, van fer bona la frase del geni, ja que van destinar esforços a donar a conèixer i a treballar en profunditat el seu llegat. Les iniciatives van ser abundants, variades i imaginatives, tal com exigeix el

tractament d'un personatge que s'autodefinia com a original, però la majoria es van limitar temporalment a l'any Gaudi.

Malauradament, en el món actual, no hi ha temps, ni diners, ni espais per convertir les escoles en obradors. És cert que Gaudi ens va deixar un llegat que podem visitar, aprendre i admirar, però la possibilitat d'experimentar

queda lluny de l'abast de qualsevol nen i nena en edat escolar i, tanmateix, les persones que ens dediquem a l'ensenyament, sabem que la manipulació, l'observació directa, la recerca, així com qualsevol altra mena d'anàlisi més o menys complexa facilita l'aprenentatge i el fa significatiu.

Al Gaudi Centre de Reus, ens proposem posar a l'abast d'aquelles persones que es dediquen a l'ensenyament, diferents eines que converteixen el nostre centre en l'obrador que Gaudi hauria desitjat que hi hagués en cada escola:

- Un lloc per experimentar amb els colors, les formes i les línies rectes.
- On sigui possible tocar la seva obra i descobrir allò que l'observació directa dels edificis no permet.
- Un espai per retrobar la natura en què Gaudi s'inspirava i jugar amb la imaginació.
- Un marc únic, com és la ciutat de Reus, per aprendre què és el modernisme.
- L'apropament a la vida d'una persona amb ideals, amb una gran capacitat de treball i una intel·ligència sobresortint que l'ha convertit en català universal.

«Demà, veniu ben aviat, que farem coses molt boniques»

Aquesta frase, amb la qual l'arquitecte convocà els seus col·laboradors, dona títol a la visita que actualment s'ofereix a tots els nivells d'educació infantil, primària, secundària i batxillerat. No cal dir que tant la metodologia com el nivell de continguts s'adapten a cada cas, com també els objectius específics de la visita.

L'enfocament de la visita varia segons l'edat. Amb les alumnes i els alumnes més petits, es presenta el personatge tot

Gaudi Centre. Catenari

potenciant-ne aquells aspectes que tenen a veure amb la seva persona i la seva vida. En veure les primeres imatges, els infants de seguida s'adonen que Gaudí va viure en una altra època, perquè copren el blanc i negre o sèpia, les diferències que hi ha en el vestit, en els carrers o en els vehicles que es poden observar en les imatges que ens acompanyen al llarg de la visita. Els conceptes d'antic, abans o després, segle XIX i segle XX es treballaran segons l'edat dels alumnes, a partir de l'observació d'imatges de l'època de Gaudí. Els trets més destacats es tractaran mitjançant un joc d'empatia.

Un cop situats en el temps, l'objectiu de la visita és descobrir la vida del personatge. Se'l situa en l'àmbit familiar i se'n presenten el pare, la mare i els germans. També és imprescindible situar-lo en l'àmbit físic: Casa seva, a la ciutat de Reus, i la casa pairal, a Riudoms, esdevenen dos llocs oposats. La primera representa la vida urbana, amb les fàbriques i farcida de gent, i la segona, la vida rural, amb la feina al camp i la natura com a protagonistes principals. Hem de tenir en compte que, a mitjan segle XIX, Reus és una important ciutat industrial en plena pujança, tant pel comerç de l'aiguardent com per la instal·lació de les noves fàbriques de teixits. Les dificultats que va tenir l'Antoni en la seva infantesa, protagonitzades per una malaltia reumàtica i les estades a la casa de Riudoms on feia llargues passejades, van esdevenir el moment de relació més intensa amb la natura. La caldereria, lloc de treball del seu pare i abans dels seus avis, tant patèrns com materns, és l'espai màgic on Gaudí descobreix el treball del metall i allò que més li crida l'atenció: la caldera, que, abans

de tenir una fesomia grossa i arrodonida, és una planxa llisa i sense forma.

Als onze anys, deixa el mestre Francesc Berenguer, amb qui havia fet tota la primera ensenyanga, al carrer de Montecols, i comença a anar al convent de Sant Francesc, a les Escuelas Pies. Pels nens i nenes resulta sorprenent que el gran geni de l'arquitectura fos un estudiant normal que no destaqués en res, tret de la geometria.

El trasllat de tota la família a Barcelona iniciarà la segona part de la visita, en la qual s'explicaran els estudis d'arquitectura i la influència que la ciutat de Barcelona, en plena industrialització, provoca en Gaudí. També introduïrem conceptes com ara *obrers*, *burgèsia* o *mecenases*, mitjançant la personalitat d'Eusebi Güell, i molts altres conceptes relacionats amb la societat del tombant de segle.

És el moment de desvetllar i explicar què és un arquitecte, per això ensenyarem alguns dels plànols dels primers projectes de Gaudí. A continuació, pujarem al segon pis, on ens trobarem de ple amb la seva obra. Ens fixarem en la maqueta funicular i en les escoles de la Sagrada Família, i establim les diferències entre la línia recta i la línia corba; també, amb l'alumnat més gran, experimentarem amb l'arc catenari i algunes de les formes que se'n deriven: els helicoides, les columnes de doble gir, les voltes convexes, morfologies totes les quals presenten corbes fetes a partir de línies rectes. Després d'haver experimentat amb la geometria, entrarem en contacte amb l'univers natural de Gaudí: buscarem, en les seves construccions, espigues, margallons, bolets, creus, arbres, troncs...

Dins d'aquest joc de descoberta, plantejarem alguns dels enigmes que trobem en edificis, com ara: per què hi ha bolets a la façana de la casa Calvet? o bé, què signifiquen els rosetons del sostre de la columnata del Parc Güell? o, per què té tres portes l'entrada del xalet d'Enric Graner al barri de la Bonanova? Totes aquestes preguntes ajudaran els alumnes a descobrir que, darrere la fesomia original de l'obra de Gaudí, sempre hi ha una explicació. En aquest recorregut per l'obra de l'arquitecte, ens fixarem especialment en la Sagrada Família, de la qual n'observarem una part a partir d'una gran maqueta, i el Parc Güell i la Casa Batlló, de la qual descobrirem una llegenda fantàstica. Durant aquest recorregut, tindrem l'oportunitat de conèixer com era l'obrador de Gaudí. La seva habitació a la Sagrada Família ens donarà una idea de l'estat econòmic precari i de l'abandonament físic que acompanyaren l'arquitecte al final de la seva vida, quan vivia consagrat a la construcció de la nova catedral de Barcelona.

Finalment, al tercer pis entrarem en contacte amb els materials emprats per Gaudí en els seus edificis i amb el concepte de modernisme. En aquest espai, es fa realitat el somni de qualsevol persona que observi l'obra de Gaudí, aquelles xemeneies i pinacles, sovint inabastables per les nostres mans, aquells materials brillants i carregats de color que donen tanta llum i tanta màgia als seus edificis, el Gaudí Centre els posa al nostre abast, tant a l'abast que els podem tocar i fins i tot ens hi podem abraçar. El trencadís, la pedra, el guix i el vidre es presenten davant nostre en la xemeneia de la casa celler del Garraf, un pinacle de la Sagrada Família, una xemeneia i la fa-

Gaudi Centre

çana de la Pedrera, i les xemeneies de la casa Batlló, la galeria de columnes del parc Güell, també entrarem dins de la cúpula del Palau Güell. A més, els alumnes i les alumnes podran tocar i interpretar la façana de la Pedrera, juntament amb tots els materials que els apropiaran a formes imaginatives i a un món ple de colors.

Metodologia

La metodologia que desenvolupen els guies monitors estimula l'interès de l'alumnat i en busca la complicitat a

través d'un seguit de preguntes que es formulen de bon principi per tal de conèixer-ne els conceptes previs. Els preguntarem què en saben de Gaudí, per orientar la nostra explicació a partir del que ells ja n'han après. No és puntual ni anecdòtic que els infants ens parlin de la mort de Gaudí atropellat per un tramvia. Tal com ja explicàvem l'any 2002 en un article publicat en aquesta mateixa revista, la mort de Gaudí encara continua sent l'anècdota que més crida l'atenció a nens i nenes sobre la vida del genial artista. Els conceptes més difícils per als més petits són l'ofici d'arquitecte, la complexa societat del tombant de segle, situar-se a les ciutats de Reus i Barcelona o distingir entre un obrer i un pagès, però tot plegat es podrà anar treballant a través d'un joc d'empatia que es portarà a terme amb l'ajut de senzilles caracteritzacions de l'època. Mitjançant barrets, mocadors de cap, davantals i alguns estris, els nois i les noies aniran assumint com a propi el paper dels principals protagonistes de la vida de l'arquitecte: el pare, el calderer Francesc; la mare, Antònia Cornet; el germà Francesc, gràcies al qual la família marxa a Barcelona; el mestre de Reus; els seus amics, Eusebi Güell, Roser Segimón, i tot el seguit de personatges rellevants que van intervenir en la vida de Gaudí.

Per a l'alumnat de cicle mitjà i de cicle superior d'educació primària, en aquesta primera part, la visita segueix la mateixa estructura quant a continguts, tot i que aquests són més amplis i complexos, però se substitueix el joc d'empatia per un de descoberta que es desenvolupa a partir d'una maleta amb materials diversos que se'ls dona als infants en començar la vi-

sita. A partir d'una explicació centrada en aquells elements que ens van acompanyant en el Gaudí Centre, el guia monitor va formulant preguntes que es poden respondre a partir de la deducció, de la relació i de l'associació amb els objectes que hi ha a la maleta. L'observació, la manipulació i la lectura d'aquests objectes i documents permetrà anar més enllà en les respostes, tot convertint els nois i les noies en participants del procés de descoberta del genial arquitecte.

Durant la visita, es visualitzarà l'espectacle audiovisual multipantalla, una projecció molt atractiva i emotiva que resumeix els fets i els conceptes més rellevants de l'obra de Gaudí.

HEM PARLAT DE:

- Didàctica de les ciències i coneixement de l'entorn.
- Descoberta de l'entorn.
- Coneixement i exploració de l'entorn.

Dominique Ruiz
Gaudí Centre Reus
Isabel Boj
Schola Didàctica Activa

isaboji@terra.es

3²-2 ideas clare

EL DESARROLLO DE LA COMPETENCIA MATEMÁTICA

JESÚS Mª GOÑI ZABALA

236 PÁGS. 19,50 €

Reflexió oportuna sobre dues maneres d'enfocar l'ensenyament de les matemàtiques: com a àrea de coneixement del currículum de l'educació i/o com a competència bàsica per a l'aprenentatge. Es donen pistes per entendre què es pretén amb la aplicació de la nova proposta de la Unió Europea de l'any 2006 que proposa la competència matemàtica com una de les vuit competències clau per a l'aprenentatge al llarg de tota la vida i, a l'hora, ens mostra per què l'ensenyament de les matemàtiques ha de centrar-se en el desenvolupament de la competència matemàtica, que hem d'entendre per competència matemàtica i el canvi metodològic per aconseguir-la.

G2O Hurtado, 29
08022 Barcelona

Tel.: 934 080 464 Fax: 933 524 337
www.g2o.com g2oeditorial@g2o.com

9 770213 858002
00346